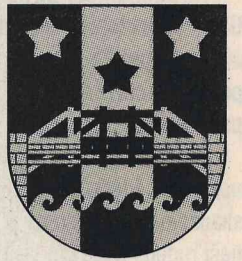

Mazsalacietis

«Liesmas» pielikums

2006. gada 20. oktobrī

Bez maksas

REDAKTORA SLEJA

Nu nāks pelēkās dienas, es skumīgi nospriedu, kādu rītu ar kafijas krūzi rokā vērodama lēni austošo, pelēko rītu. Skatījos, kā pagalma bērnam vējš plūina pēdējās lapiņas, un klusām atvadījos no krāšņā zelta rudens. Lietus lāses sitās pret jumtu, un stindzinošs aukstums aizdurvīm mudināja ķerties pie krāsns kurināšanas un vilnas zeķēm. Un tad iedomājos – ko Valters Hirte, nez, ir teicis par rudeni? Viņam vienmēr tādi prātīgi vārdi bijuši. Žēl, ka ar šo vīru parunāties neizdevās – viņa gaitas beidzās gadā, kad manējās tikai sākās.

Mērķtiecīgi devos pie grāmatu plaukta un šķīru uz beigām grāmatā «Ja patiesību varētu teikt», kur tie labie un daudzreiz pārlasītie teikumi skaisti pa lapām kārtojas. Un rau, kā mani gaidīdami, te jau tie stāvēja:

*Ja cilvēks redz simt sportistus
Vai Dziesmu svētku dalībniekus vienādos
tērpos,
Tad viņš saka – ļoti jauki. Jo vairāk, jo
jaukāks skats.
Bet, ja cilvēkam dzīvē desmit vienādas
dienas pēc kārtas,
Tad viņš saka – vienmuļi, nejauki.
Tāpēc tās krāsas jāmekā sajaukt,
Lai būtu jaukas.
Ja ne, tad dusmojies pats uz sevi.
(Valters Hirte, 1960. gada 11. oktobrī)*

*Smaidot pašķīru tālāk, un vēl:
Ja gribi būt laimīgs, tad iemīlies ikdienā.
(Valters Hirte, 1967. gada 23. februārī)*

Nu ko – ritenis tomēr arī šoruden nav jāizgudro no jauna. Ikdiena parastā ir kā sviestmaize uz brokastu galda – vari nevērtīgi uzsviest siera šķēli un, to bezkaislīgi košļājot, vērties pelēkajās rīta debesīs. Vari arī uz siera šķēles uzbirdināt mazumiņu zaļumu un, kožot brokastmaizē, laimīgi nodomāt – kā mani iepriecina diļļu smarža! Kurš no abiem rītiem būs iesācies labāk?

ILZE MITĀNE

Asinām slidas!

Kā solīts, hokeja laukums mazsalaciešiem šoziem būs! Par to varat paši pārliecināties, noejot garām laukumam starp veco un jauno slimnīcu – jau visu rudens cēlienu tur tiek stutēti kopā kārtīgi hokeja borti, līdzināts un ierīkoti soliņi, kur pāraut slidas. Mazsalacas domes būvuzraugs Vilis Zariņš stāsta, ka pie hokeja laukuma vēl paredzēts ierīkot tualeti un pienācīgu apgaismojumu, lai tumšie ziemas vakari nebūtu par iemeslu hokeja nespēlēšanai. Tā ka asinām slidas un gatavojamies kārtīgiem hokeja mačiem – arī līdzjutēji laipni aicināti!

Skaņkalnes pagasta lielā diena

Ar šo rudeni Skaņkalnes pagasts kļuvis pievilcīgāks jaunpieņacējiem, ērtāks jau esošajiem iedzīvotājiem, turklāt tam tagad ir arī daudz tīrāka sirdsapziņa pret vidi.

Beidzot tas ir noticis – ilgi lolotais un divus gadus realizētais sapnis par kvalitatīvu attīrītu ūdeni un vienotu kanalizācijas vadu Skaņkalnes pagastā, kam atliek tikai pieslēgties no savas mājas, ir piepildījies! To 16. oktobrī ar parakstu apstiprināja Valmieras rajona būvvaldes veidota komisija.

Paši projekta pirmsākumi meklējami 2004. gada sākumā, bet būvēt skaņkalnieši sākuši pirms gada – 2005. gada septembrī. Stāsta pagasta padomes priekšsēdētājs Gunārs Zunda:

– Sākumideja radās Matīšu pagasta padomes priekšsēdētājam Jānim Ķīlpiņam, bet projektu tālāk bīdīja Valmieras rajona padomes priekšsēdētājs Vitauts Staņa, kas ar rajona padomes atļaujas daļu organizēja projekta tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrādi. Politisku atbalstu sniedza arī Valmieras rajona draugi no Ģiterslo apgabala Vācijā – viņi savukārt caur Eiropas Savienību «paspieda» uz Vides ministriju.

Uzsākot projektu, viss norisinājies ļoti ātri, pat zibenīgi, pašā pēdējā brīdī paspēts ievietot projekta tehniski ekonomisko pamatojumu visam rajonam nacionālajā programmā. Tālākā attīstība bijusi atkarīga no tehniskā projekta izstrādātājiem. Tā kā firma SIA «Ekolat» darbojusies teicami un ātri – 3 ziemas mēnešus, projekts veiksmīgi virzījies uz priekšu.

– Vienīgā lieta, ko mēs būtu gribējuši, lai notiktu raitāk, bija būvniecības darbi šogad. Tomēr tā nebija tikai konkrēta būvuzņēmēja problēma – visā Latvijā trūkst darbaroku, kas varētu būvēt, un arī to, kas būvdarbu veicējus varētu pieskatīt, – saka G. Zunda.

Pavisam projekts «Ūdenssaimniecības attīstība Skaņkalnes pagasta Skaņkalnes ciematā» izmaksājis 188 094 latus, t.sk. būvdarbi 170202 latus. PVN (27846 lati) kā neattiecināmās izmaksas uzreiz pārgājušas uz pagasta pleciem, bet no atlikušās summas pēc projekta realizācijas 75% apmaksā Eiropas Savienība, 10% valsts budžets. Projekta realizācija pamatā finansēta no kredītīdzekļiem, un aizņēmums ņemts Vides investīciju fondā. Tas darīts divos posmos, un par pagājušo gadu ieguldītā naudiņa – 63026 lati – jau atnākusi atpakaļ un kredīts daļēji dzēsts. Ar pateicību

Vai no iekšpuses izskatās tikpat labi kā no ārpusē? Skaņkalnes pagasta priekšsēdētājam Gunāram Zundam jautā Valmieras būvvaldes veidotā komisija.

esot jāpiemin gan Vides investīciju fonda cilvēki Katrīna Vastlāve, Toms Blumbergs, gan Vides ministrijas darbinieces Baiba Upmane un Aivita Zavadzka, kas daudz palīdzējušas «papīru lietās», kā arī mūsu pašu SIA «Banga» vadītāja Rita Lizuma – līdztekus saviem darbiem viņai projekta gaitā nācies daudz laika ziedot tieši šai lietai. Paldies, protams, par laiku pabeigtiem darbiem jāsaaka arī būvniekiem – SIA «Būve Wood Line» no Cēsīm.

Visam jābūt līmenī

Kaut gan summas bija lielas, Gunārs Zunda ir apmierināts, ka Skaņkalnes pagastā tagad ir kā Eiropā. Pamatotas ir viņa bažas, ka pēc nedaudziem gadiem problēmas varētu sagādāt privāto kanalizācijas bedru iztukšošanas un izvešana.

– Es esmu to redzējis citur Eiropā, tāpēc zinu, ka pēc neilga laika, varbūt pat 5–6 gadiem, arī Latvijā iedzīvotājiem vajadzēs pierādīt ar konkrētiem līgumiem un maksājumiem, kur viņi izved savu kanalizāciju. Pagaidām šī izvešana notiek «kaut kā», no rokas rokā – mēs pat droši nezinām, kur tas viss paliek. Tāpēc mani uztrauc, lai Mazsalacai

šis process ietu daudz ātrāk. Ja to neizdarīs tuvākajā laikā, vienā brīdī šī problēma kļūs nevis par pašvaldības, bet par katra privātā problēmu, – saka G. Zunda.

Projekts sākumā paredzēts daudz plašāks – gribējuši savienot «Lībiešu» un tā saucamo «ciemata» ūdenssistēmu vienotā aplī, pieslēdzot vēl vairākus patērētājus, tomēr bijis jārekinās ar nacionālajā plānā paredzēto naudas summu, tāpēc nācies samierināties ar mazāku projektu. Galarezultāts ir vairāk nekā kilometru gara kanalizācijas sistēma «Lībiešos», jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, ūdens atdzelžošanas stacija, kā arī tas, ka abas ūdensapgādes sistēmas ir savienotas. Veikti arī sīkāki darbi – nomainīti ventīļi, uzstādīti ūdensskaitītāji. Pagasta priekšsēdētājs stāsta, ka apmēram 4/5 no visiem Skaņkalnes ciemata iedzīvotājiem tagad ir iespēja pieslēgties jaunajai sistēmai.

leguvēji būs visi

Šis projekts Skaņkalnes pagastam neapšaubāmi bijis svarīgs, jo tas ceļ pagasta dzīvojamā fonda vērtību, uzlabo dzīvošanas kvalitāti

un saudzē vidi.

– Nevarētu teikt, ka līdz šim tualetes ūdeņi Lībiešos būtu tecējuši tieši upē, bet tajā pašā laikā lielākā daļa vannu un izlietņu ūdeņu tomēr tur nokļuva... – saka G. Zunda.

Šī sistēma nozīmē arī ekonomiju «Lībiešu» iedzīvotājiem nākotnē – līdz šim, kaut ēkā bija ievilkts ūdens un kanalizācija, tā tomēr regulāri bija pašiem jāizved, bet tagad viss pats aizplūst prom.

Pagaidām gan ciemata iedzīvotājiem projekts vairāk sagādājis galvassāpes nekā prieku – rakumi uz ielām un sētās, kā arī izbojāti apstādījumi ir bijusi ikdiena jau labu laiku, tomēr pagasta priekšsēdētājs cer, ka kopš šī brīža iedzīvotāji varēs sākt priekšrocības izbaudīt pa īstam.

Turpmāk pagasta padomei jāgatavo jauns projekts tiem darbiem, kas netika paveikti šoreiz – savienot «Lībiešu» un «Ciemata» ūdenssistēmu vienotā aplī, pieslēgt visus atlikušos dzīvokļus gan ūdenim, gan kanalizācijai, kā arī nomainīt maģistrālos ūdensvadus – tajos 20 – 30 gadus ir krājusies rūsa, kas tagad lēnām skalojas un ik pa brīdīm vēl aiziet pie patērētājiem.

Suņu terors

Sarūgtinājums un bezspēcīgas dusmas ir tikai saprotama reakcija, kad vienā naktī aiziet turpat vai viss tavas vasaras audzējums, pūles un cerības par kūpošu truša cepeti uz paša galda.

Situācija trušu audzētājiem Mazsalacā un tās apkārtnē pēdējos gados bijusi, maigi sakot, neapskaužama. Jau vismaz 3 – 4 gadus pēc kārtas tieši rudens pusē jau visiem labi zināmi suņi, regulāri apstaigājot trušu turētājus, naktīs rīko nevaldāmas orgijas, ielaužoties trušu būdās un aplokos, atlaužot trušu būdu stieplotās durtiņas un bez žēlastības nokožot pūkainos garaušus.

Jau vairākkārt policijā sastādīti protokoli, maksātas soda naudas, taču šogad pēc nakts uz 12. oktobri trušu turētāju pacietības mērs bija līdz malām pilns.

Šajā naktī divi suņi, kas pieder Mirdzai Karelei «Trumpju» mājās, uz brīvām kājām tikuši, atkal devās ikrudens reidā uz attālajām lauku un piemājas saimniecībām Lauksalacas apkārtnē.

Šajā naktī dzīvnieki apmeklējuši trīs mājas, kopā nokožot 23 trušus.

No zagļiem mums tagad mazāk bail nekā no suņiem, saka trušu īpašnieki Samaja Strumpe un Aivars Kalamejvs. Viņiem no 100 garaušiem tagad palikuši tikai 92.

Naktī ap vieniem mūsējais suns taisīja briesmīgu troksni, skrējām skatīties, kas noticis – acimredzot tad arī svešos suņus iztraucējām. Viens bija melns, otrs gaišāks – tumsā jau grūti saskatīt. Paskaties, šītai būdai pat dēji apakšā ir piesisti, tie ar zobiem atrauti vaļā, krampīši trušu būdu durtiņām izrauti... Šodien ar policistiem apbraukājām Unguros visas mājas, kurās ir suņi, beidzot arī atpazinām vainīgos. Pilnīgi dusmas – šos trušus esam audzējuši jau no februāra – no aukstuma mazos sargājām, visu

karsto vasaru, kad ar zālīti bija švaki, audzējām. Tagad rudenī ņem un vienā naktī aiziet astoņi gabali! – sūrojas S. Strumpe.

– Citus gadus jau arī mums ir kosti truši, bet nekad tik daudz. Divi, trīs, vienreiz četri. Bet nu kad šīta guļ strīpā veseli astoņi...

Lai maksā! saka saimniece, lai gan, kas ir tie pieci lati par trusi – izmaksas ir daudz lielākas, bet vismaz būtu kāda kompensācija...

Arī Velgas Minces mājas pagalmā suņi liktenīgajā naktī bija uzrikojuši īstu slaktiņu.

– Es pirms trim dienām – nu gluži kā paredzējusi – skatījos uz saviem trušiem un teicu, ka būtu kāds jākauj nost – traki lieli izauguši, ka neuznāk suņi... Un šonakt viss ir pa tīro! Kā vispār var turēt tādus zvērus – man ir bail no viņiem! Trušu būdai atlauzta apakša, visi būri draskās, drašu režģi sīkos gabaliņos saplēsti! Šogad nokoda piecus, bet pagājušogad 15 truši man te zemē kā deķi gulēja! Ja saimnieks nebūtu gājis ārā un iztraucējis, būtu nokosti arī atlikušie divi... Liekas, ka suņiem pat maršruts ir izstrādāts, viņi nāk gar garāžām caur tiem lielajiem kokiem – esmu viņus rudens vakaros redzējusi uz lauka stāvam... Pagājušogad griezios domē, policijā, lai kaut ko dara ar tiem suņiem, bet nekas netika darīts!

Pati suņu īpašniece Mirdza Karele atzīst, ka nu šai trušu košanai tik tiešām jādārot gals. – Cilvēkiem viņi neko nedara, ir draudzīgi, bet, kad noraujas, tad skrien pa taisno pie trušiem. Mirdza pati brīnās, kā šītdū gabalu suņi zinājuši atnākt, un stāsta, ka vēl vakarā abus suņus piesējus. Taču tie kaut kādā veidā tomēr norāvušies no ķēdes.

– Mirdza jau saka, ka suņi paši atrāvušies, bet, kad mēs tur šorīt bijām, ķēde bija smuki pakārta ābelē, – stāsta Sandis Sudars.

Trušu audzētāji Samaja Strumpe un Aivars Kalamejvs ir sašutuši – vienā naktī suņi saplosījuši 8 trušus.

Arī viņa tēva trušiem, tāpat kā citiem bēdubrāļiem apkārtnē, nepaveicās. Lai arī bīstoties no iepriekšējo gadu sliktās pieredzes, trušubūda apjozta ar augstu šifera žogu, suņi tomēr pamanījušies aplokā iekļūt. Nu no būdiņām izvilktie 10 truši skumji balto zaļajā zālē.

– Vārtiņiem vēl pieliku *bleķa* gabalu priekšā, ja kāds skrāpē, lai nagiem nebūtu kur ieķerties, – stāsta Ziedonis Sudars.

Tomēr pēc neliela mēģinājuma, strauji sakratot vārtiņus, mazais krampītis pats no sevis atveras, kā demonstrēdams, cik viegli tas padevies suņiem naktī.

– Tas, ka suņi jālikvidē, ir skaidrs. Es ar viņiem vairs netieku galā, – saka suņu īpašniece ar

asarām acīs. Viņa arī sola par katru nokosto trusi godīgi samaksāt, atzīstot pilnu vainu par saviem suņiem.

– Nav arī tā, ka es viņiem ēst nedotu – vakarā vēl viņus labi pabaroju, – saka suņu īpašniece.

Šāda atzišanās arī drusku mierina satrauktos trušu kopējus, kas citu sodu vairs Mirdzai negribot dot – lai tikai likvidē suņus un samaksā kompensāciju par beigtajiem trušiem.

Ar to, šķiet, četrus gadus ilgušais rudens suņu terors būs beidzies. Morāle?

Mēs visi kļūdāmies, taču sods par to var būt bargs. Tas diemžēl parasti ir arī neizbēgams – īpaši, ja negribam laboties.

MŪSU UZŅĒMĒJS

Bez SIA «Banga» nu nekādi...

Ikdienā šo uzņēmumu nemaz nav tik viegli pamanīt, bet, tikko kur kāda problēma – tekošs jumts, aizsērējusi kanalizācija vai liela lapu kaudze, tā jāsauc palīgā.

Uzņēmumu 1993.gadā izveidoja Skaņkalnes pagasta padome ar konkrētu mērķi – nodrošināt komunālos pakalpojumus pagasta iedzīvotājiem. Kopš 2003.gada decembra saskaņā ar Komerclikumu uzņēmums ir pārrēģistrēts par Skaņkalnes pagasta SIA «Banga», kuras vienīgais īpašnieks ir Skaņkalnes pagasta padome.

2003.gada jūlijā pēc Mazsalacas pilsētas labiekārtošanas uzņēmuma likvidācijas SIA «Banga» pieņēma piedāvājumu no Mazsalacas pilsētas domes un noslēdza līgumu par pakalpojumu sniegšanu Mazsalacā. Tā nu SIA «Banga» aprūpē nonāca arī pilsētas komunālā saimniecība, pašvaldībai piederošo dzīvojamo māju apsaimniekošana, pilsētas teritorijas un kapu sakopšana.

SIA «Banga» vadītāja ir Rita Lizuma, grāmatvede – Daina Vīksna. Bez viņām uzņēmumā pastāvīgi vēl strādā kasieris, divi santehniķi-operatori, kas apkalpo ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas un attīrīšanas iekārtas Skaņkalnē un Mazsalacā, astoņi sētnieki un divi kapu strādnieki, kā arī līgumstrādnieki atkarībā no veicamajiem darbiem.

Ne viss ir tik viegli, kā izskatās

Pašlaik Mazsalacā komunālie pakalpojumi tiek nodrošināti ar novecojušām iekārtām. Lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti, paplašinātu to apjomu un saudzētu vidi, Mazsalacas pilsēta kopā ar vairākām citām pašvaldībām ir iesaistījusies ES fondu finansētajā ūdenssaimniecības sakārtošanas projektā. Ir izstrādāts tehniskais projekts un laikā no 2007. līdz 2013.gadam tiks veikti būvniecības darbi.

Rita Lizuma:

– Šī projekta realizācija būs ļoti liels ieguvums Mazsalacai. Kā mēs jau esam pārliecinājušies Skaņkalnes pagastā, dzeramā ūdens kvalitāte ir ievērojami uzlabojusies, pie centralizētās kanalizācijas sistēmas papildus ir pieslēgtas vairākas mājas... Tas viss būtu vitāli nepieciešams arī Mazsalacā. Esmu dzirdējusi dažādas pretenzijas par Mazsalacas jauno notekūdeņu attīrīšanas iekārtu plānoto atrašanās vietu, tas būšot par tuvu pilsētai un Skaņkalna parkam, tādējādi piesārņojot to upes daļu, kur visvairāk peldamies. Tomēr uzskatu, ka bažas ir nepamatotas, jo pašlaik darbībā esošās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kas ir ļoti vecas un savu laiku nokalpojušas, arī atrodas pirms Skaņkalna un iecienītajām peldvietām. Līdz ar jauno attīrīšanas iekārtu izbūvi tiks likvidētas vairākas mazās attīrīšanas iekārtas garā kā upes posmā, un ar modernajām tehnoloģijām Salacā tiks novadīti kvalitatīvi attīrīti notekūdeņi, nenodarot kaitējumu dabai, tai skaitā arī cilvēkiem.

Sakojot pilsētas teritoriju un kapus, regulāri veidojas tā saucamie zaļie atkritumi – lapas, zāle, zari u.tml. Lai tos savāktu vienuviet, aiz kapsētas ir izveidots zaļo atkritumu pagaidu novietojuma laukums. Ilgstoši zaļos atkritumus drīkst uzglabāt tikai specializētā, atbilstoši prasībām izveidotā kompostēšanas laukumā. Šāda laukuma ierīkošana ir ļoti dārga un mazai pašvaldībai praktiski neiespējama. Tuvākais sertificētais kompostēšanas laukums, uz kuriem būtu jāved Mazsalacas zaļie atkritumi, ir Cēsu rajonā, Daibē.

Tomēr atzinīgi vārdi jāsauc iedzīvotājiem, kas beidzot ir sapratuši, ka zaļo atkritumu kaudzēs nav jāmet sadzīves atkritumi. Stikla, plastmasas un citiem nekompostējamiem sadzīves atkritumiem ir paredzēti konteineri, par kuru apkalpoša-

Nesen uzņēmums ticis pie jaunām, mazliet plašākām telpām, priecājas SIA «Banga» vadītāja Rita Lizuma (pie galda) un grāmatvede Daina Vīksna.

nu var un vajag noslēgt līgumu ar SIA «ZAAO».

Nākotnes plāni saistās ar Mazsalacas pilsētas vēsturiskās koka apbūves saglabāšanu un atjaunošanu. Pirmās varētu būt ēkas Rīgas ielā 14 (pilsētas bibliotēka), Rīgas ielā 10 (mūzikas skola) un Rīgas ielā 1 (Novada muzejs un TIC).

– Man ir tāda kā vīzija, ka pilsētas vārti – Rīgas 14 un mūzikas skolas ēka – ir sakopti un skaisti, un, tālāk braucot, arī Rīgas 1, kur atrodas muzejs un TIC un apgrozās daudz tūristu, ir pievilcīgi arī no ārpusē.

Tagad ir pavērusies iespēja šī plāna realizācijai piesaistīt Eiropas Savienības līdzekļus. Lai

sagatavotu pieteikumu projektam par koka apbūves saglabāšanu, ir nepieciešams tehniskais projekts. Pirmais solis ir sperts – Valmieras rajona padome ir iesniegts pieteikums par 20 000 latu piešķiršanu tehniskā projekta izstrādāšanai. Rajona padome šo iesniegumu ir ņēmusi vērā un Mazsalaca ir uzņemta rindā finansējuma piešķiršanai, kas ir ļoti liels solis uz priekšu, – stāsta Rita Lizuma.

Tā nu SIA «Banga» rosās abos Salacas krastos. Darba esot pietiekami visās sezonās, sūdzēties nevarot, tāpēc atliek vien novēlēt labu veiksmi rudens un ziemas darbos!

Viens vīrs no Mazsalacas

Žēl, ka ar viņu vairs nevar parunāties! Tā domāju, klausoties valmierietes Ritas stāstā par goda vīru Jāni Grieki, kas reiz Mazsalacā dzīvojis un varbūt vēl šobaltdien vietējo ļaužu atmiņā.

Patiesību sakot, Grieki ar šo pusi saista tikai pirmais posms dzīvē, līdz 20 gadu vecumam. Viņš dzimis Mazsalacā 1901. gadā un, kā jau daudzi tālaika bērni, daudzko apguvis pašmācības ceļā, arī teātra spēli. Muzikāla apdāvinātība un interese viņu pavadījusi visu mūžu, vēl 80 gadu vecumā Griekis dziedājis korī.

Interesantā uzvārda izcelsme ir no tēva: igauņa Greeka. Latvieši uz vārdu pārtaisīšanu nadzīgi, un tā Greeks > Kriekis > Griekis. Tēvs miris, kad Jānim tikai 10 mēneši. Bet Mazsalacas kapos piemiņas zīme Jāņa mātes tēvam vēsta, ka tur atdusas Skulberģu (Mazsalacas) ziņnesis Grīnberģis. Jāņa sociālais stāvoklis, gaišā galva (skolas teicamās liecības to rāda) un zinātkāre jaunībā viņu tuvinājusi turienes kreiso jauniešu idejām, un kopā ar viņiem — Aleksandru Ikalī (Grantu), skolasbiedreni Mildu Rusmani — jauneklis devies uz Maskavu mācīties. Tomēr drīz atkal atgriezies, lai rūpētos par veco māti.

Cik noprotams, kreiso ideju dēļ Mazsalacā uz Grieki raudzījies tā kā neuzticīgi. Pēc dienesta armijā viņš izvēlējies darbu Strenču pastā par iznēsātāju, vēlāk pasta priekšnieku, bet ar savu skolotāju Mazsalacā sarakstījies līdz pat pēdējās nāvei. Strenčos Griekis dzīvojis vienā mājā ar Jāni Kraukli — diez vai pat jāatgādina, ka viņu zinām kā dzejnieku Jāni Ziemeļnieku. Tolaik dzejnieks maizīti pelnīja ar fotografēšanu tāpat kā viņa brālis Konrāds un mājas īpašnieks Dāvis Spunde. (Pirms kāda laika Konrāda meita Guntas mājas bēniņos atrasto fotoateljē arhīvu labi ļaudis

cēla godā un restaurēja, — vairāk nekā 10 tūkstošu fotoplašu kolekcija, kas glabājas Fotogrāfijas muzejā, ir Latvijā lielākā atrastā vismaz pēdējā desmitgadē). No šī laika Griekis saglabājis divas Spundes darbnīcas bildes: Jāņa Grieka jaunības dienu portrets un otrs foto, kur Jānis Ziemeļnieks, brālis Konrāds un māsa Alīda (pie viņas vēlāk Valmierā Ziemeļnieks ciemojies), kā arī Leontīne Zaķīte (Leonīda, dzejnieka izredzētā).

Griekis acimredzot bijis cilvēks ar plašām interesēm. Viņš rakstījis dzejoļus, kas publicēti vairākos izdevumos, iesaistījies sabiedriskajā dzīvē, viņa vārds ir Valsts statistiskās pārvaldes brīvprātīgo korespondentu sarakstā 30. gados (čaklajam korespondentam pat goda zīme piešķirta, krāšņa kā Trīs Zvaigžņu ordenis!). Ļoti nopietni aizrāvēis ar filatēliju, viņa kolekcijas augstu novērtējis mūsu novadpētnieks Laimonis Liepnieks. Jau pāri astoņdesmit bijis, kad 80. gados Mazsalacā kāpis pa Skaņākalna parka trepēm un priecājies par kokačūnka Valtera Hirtes atzišanu. Ārkārtīgi mīlējis rozes, meklējis to stādus ar muzikāliem nosaukumiem, vēl sirmā vecumā dziedājis korī un lepojies ar spožu atmiņu.

Tās pamatā, iespējams, ganu gaitu rūdījums un izcilā veselība: Griekis nav ne dzēris, ne smēķējis

un vēl 95 gadu vecumā Strenčos Ziemassvētkos dancojis fokstrotu...

JAUŅĪBĀ. Jānis Griekis 1928. gadā.

Foto no personiskā arhīva

GODA ZĪME. Šo apbalvojumu Griekis saņēmis par korespondenta darbu.

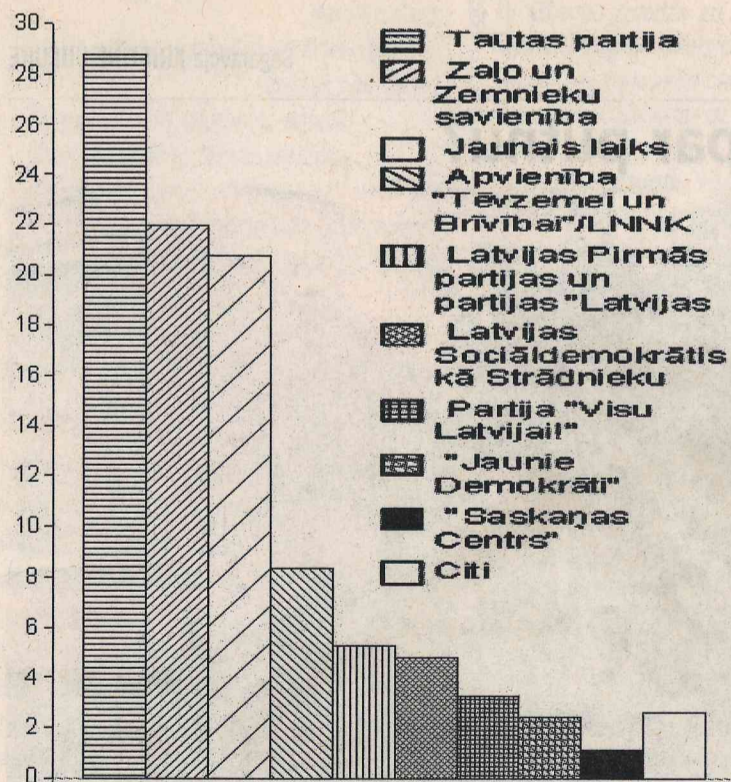
Ja tagad satiktu, droši vien nenociestos pajautāt, kāpēc tik gaišs un sabiedrīks cilvēks mūžu tomēr nodzīvojis viens. Vecumā vientuļi daudz pa mežu staigājis un teicis: bail man nav, man nevienu nevajag.

Bet pēdējā ceļā viņa mūža mājā ielikta Mildas Brehmanes-Štengeles grāmata — arī tas laikam ko liecina. Varbūt par nepiepildītām ilgām un sapņiem, un vēlmēm, ko nevienam neuztic?

ANTRA LĀCE

Mazsalacas vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja Ilze Šteinberga stāsta, ka vēlēšanu aktivitāte Mazsalacā bijusi ļoti laba. Pavisam novēlājuši 1317, bet derīgu vēlēšanu biļetenu bijis 1307. Tas tāpēc, ka uz pilsētu braukuši vēlēt arī skaņkalnieši un pilsētas viesi — tūristi. Darbs esot ritējis raiti, bez starpgadījumiem. Vienīgais savādais notikums bijis, kad kāds pilsonis gribējis nobalsot ar pases kopiju.

Paldies vēlēšanu komisijai par uzcītīgo balsu skaitīšanu!

Zivīm drošāk

Šogad jau no maija Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts sardarbībā ar Vides ministriju ir aktīvi strādājis zivju resursu saglabāšanā un aizsardzībā. Kā ziņo vecākais vides valsts inspektors Guntars Viļļa, Ziemeļvidzemes rezervāts no 16. maija līdz 30. septembrim ir veicis 169 reidus, lai cīnītos ar malu zvejniecību, gan Burtnieku ezerā, gan visā Salacas upes baseinā.

Guntars Viļļa stāsta, ka šogad maluzvejnieki bijuši samērā neaktīvi, ko varētu izskaidrot ar sauso vasaru, zemo ūdenslī-

mēni un līdz ar to — zivju mazo daudzumu. Taču esot arī izņemti vairāki nelikumīgi tīkli, zušu mirdi, kā arī dzelzs armatūras stieņi, kas tiek izmantoti maluzvejniecībā. Tie gan nebūt neveicina ūdenstūristu labsajūtu un drošību uz ūdens.

Zivju inspekcijas reidi aktīvi turpināsies līdz pat novembra beigām, jo no 1. oktobra sākas lašu saudzēšanas laiks.

Tāpēc būsim saudzīgi pret mūsu dabas bagātībām, lai arī turpmāk Salaca varētu būt ne tikai viena no skaidākajām, bet arī joprojām viena no svarīgākajām lašupēm Latvijā!

KULTŪRAS ZIŅAS

Uzmanību literatūras mīļotājiem!

Mazsalacas vidusskolas skolotāju Annas un Jāņa Menču dzīvoklī, Pērnavas ielā 18 - 4, saglabājušies pasaules un latviešu rakstnieku daiļliteratūras darbi (izdoti līdz 1990. gadam). Grāmatas tiek atdotas kā dāvinājums ikvienam interesentam! Bijušie skolēni lūgti būt īpaši atsaucīgi. Tel. uzziņām — 4251360.

Svecīšu vakars

Svecīšu vakars Mazsalacas kapos 11. novembrī plkst. 15.

Vai jūsmājās jau sāka apkures sezona?

Vera, skolotāja:

— Mums kurina jau no 15. datuma, tā ka mums mājā ir silti.

Aldis, pelnītā atpūtā:

— Jā, kurinu. Man ir personīgā māja, dzīvoju Ramatā. Kurinu pēc vajadzības, pa pusotru dienu, divām — kā vajag.

Mirdza, mūzikas skolas direktore:

— Jā, man ir privātā māja, tāpēc kurinām jau kādas pāris nedēļas.

Emīlija, pensionāre:

— Mums ir ar malku kurināma māja, bet vēl neesam kurinājuši. Es saku vīram — iekursim pa puskrāsniņai, bet viņš saka — nē, neesot auksti! Man arī pašai nemaz tik karsts nepatīk, tomēr liekas, ka šodien vajadzēs iekurt. Uz nedēļas beigām tak sniegu sola!

Ziedo labiem darbiem

Mazsalacas Sv. Annas baznīcas sakristejas daļa šoruden var patiešām priecāties, jo pavisam negaidīti caurajam sakristejas jumtam un līdz ar to dzeltenbrūnajiem plankumiem uz griestiem tiks darīts gals.

Ziedojums nācis divās daļās – viena no Anglijas un otra no Kanādas. Kanādā, Toronto atrodas māsu draudze, kur kāda latviete – Avotiņas kundze – nolēmusi ziedot ik gadus zināmu summu Sv. Annas baznīcai Mazsalacā. Dāsnu ziedojumu devusi arī kāda bijusī mazsalaciete, kam šī baznīca sirdī palikusi kā viņas tēva baznīca. Nu ziedotāja dzīvo Anglijā, bet savu vārdu lūgusi neizpaust.

Sv. Annas baznīcas draudzes priekšsēdētāja Lauma Ansone stāsta, ka par šo naudu gribējuši tikai nomainīt veco šīfera jumta klājumu sakristejas daļai, bet, kā jau tas tādos darbos mēdz gadīties, atklājies, ka jāmaina arī visa apakšējā jumta koka konstrukcija. Jumta nomaiņa izmaksājusi ap Ls 2500.

Pats jumts virs baznīcas vecākās daļas par laimi vēl netekot – tikai uz tā saaugusi bieza sūna, ko vajadzētu dabūt nost.

– Tagad sakristeju varēs izkrāsot, un viss būs kārtībā! – priecājas Lauma Ansone, sakot lielu paldies abām ziedotājām.

Mazsalacas pagasta hronika

Šī gada septembrī Valsts Kultūrkapitāla fonds atbalstīja biedrības «Mazsalacas attīstības projekti» projekta ieceri «**R. Cukura Mazsalacas pagasta hronikas digitalizācija**».

Vai zināji, ka pa Salacu savulaik kuģojuši sāmsalieši? Vai zini, cik vecs ir Āža krogs? Tas ir vecāks, nekā tu domā. Vai zini, kur Mazsalacā atrodas «zastavnieka» namiņš? Un kam par godu zaļo ozoli bijušās pagastmājas priekšā? Vai vari iedomāties, ka Līču skolas skolniekiem savulaik uz skolu bija jāņem līdzī krūzīte, lai pie pusdienu maizes rīkas pasmeltu ūdeni no ... Salacas?

To visu un daudzas citas interesantas lietas var uzzināt, izlasot R. Cukura «Mazsalacas pagasta hroniku». R. Cukurs bija Mazsalacas draudzes skolas skolotājs un ērgelnieks, vēlāk Jelgavas Skolotāju institūta dibinātājs. Savas dzīves (1866. – 1946.g.) laikā viņš publicēja vairākus nelielus izdevumus par Mazsalacu un tās apkārtni, bet viņa lielākais darbs «Mazsalacas pagasta hronika» – pētījums par Mazsalacas novadu no vissenākajiem laikiem līdz 1942. gadam – pēc autora nāves palika rokrakstā. Kaut arī autors to nosaucis par «Mazsalacas pagasta hroniku», tajā aprakstīta ne tikai Mazsalaca, bet arī tagadējie Ramatas, Skanķaines, Sēļu un Vecates pagasti, tāpēc to droši var saukt par «Mazsalacas novada hroniku».

Kopš R. Cukura nāves 1944. gadā «Mazsalacas pagasta hronika» glabājās privātpašumā un nebija pieejama plašākai sabiedrībai. Nesen oriģināls ir nodots Mazsalacas pilsētas bibliotēkai, kur to var apskatīt un lasīt uz vietas. Diemžēl daudzi mazsalacieši, novadnieki un reģiona kultūras darbinieki pat nezina par šī unikālā kultūrvēstures materiāla esamību.

Hronika ir ļoti interesanta, varu pat teikt, aizraujoša, jo tajā ir aprakstītas dzimtas, minēti to ģimeņu uzvārdi, kuru pēcnācēji joprojām dzīvo Mazsalacā. Vai gan nav aizraujoši atrast sava vecvecvectēva uzvārdu pieminētu pirmoreiz 1600-tajos gados, tad vecvecmāmiņas meitas uzvārdu nākamajā gadsimtā un izsekot savu senču centieniem, izpērkot mājas par dzimtu 1860-tajos? Lojas, Kaktiņi, Silmači, Dauguli, Jenkas, Promulti, Ģenderti...

Tīliki, Nurmiki, Niguļi, Talči, Laužņi, Ores, Veides – tie esam mēs. Ir aizraujoši pēc apraksta atpazīt vietas, kur celtas pirmās mājas Mazsalacā. Dažas no tām varam redzēt joprojām, tik neaizdomājamies, ko pieredzējušas šīs sienas, kurām ikdienā ejam vai braucam garām.

Rokraksta oriģināls ir 64 gadus vecs. Laika gaitā un īpašnieku maiņās no tā ir izplēstas kādreiz pievienotās fotogrāfijas un preses publikāciju izgriezumi par Mazsalacu. Hronika aizņem 141 lappusī, tā ir grūti salasāma rokraksta un senatnīgās transkripcijas dēļ. Notikumi iespēju robežās ir aprakstīti hronoloģiskā secībā, tomēr brīžiem, kad runa ir par ilgākā laikā notiekošiem procesiem, gadu skaitļi pārklājas. Tas apgrūtina hronikas lasīšanu un vajadzīgo uzziņu atrašanu. Šo iemeslu dēļ hronika Mazsalacas novadpētniecības entuziasmiem un citiem vēstures interesentiem nav visai ērti izmantojama.

Šī gada sākumā biedrības «MAP» biedriem radās ideja padarīt hroniku ērtāk lietojamu un pieejamu plašākam lasītāju lokam, vienlaikus popularizējot Mazsalacu un tās kultūrvēsturisko mantojumu. Hronikas publiskošanai tika lūgta atļauja no R. Cukura pēcnācējiem, kas dzīvo Kalifornijā un Rīgā, viņi projekta ieceri laipni atbalstīja. R. Cukura «Mazsalacas pagasta hronikas» digitalizāciju biedrība «MAP» veic sadarbībā ar biedrību «Sauleskoks» un tās dibinātāju Valteru Grīviņu. Pašlaik notiek hronikas teksta pārrakstīšana datorā. Biedrība «Sauleskoks» ir izveidojusi *Digitālo krātuvi* – mājas lapu internetā, kur jau tagad aplūkojamas senās Valmieras, Rūjienas, Mazsalacas un Valmieras novada pagastu fotogrāfijas (sk. www.sauleskoks.lv), decembra beigās krājumam pievienosies arī R. Cukura «Mazsalacas pagasta hronika». Projektam paredzēta vēl otrā kārtā, kad sadarbībā ar Mazsalacas novada muzeju un Valmieras muzeju hronikai tiks pievienotas aprakstīto objektu vēsturiskās un mūsdienu fotogrāfijas, materiāls tiks papildināts ar skaidrojošiem komentāriem.

LIEGA PUĶLAUKA

Pa Mazsalacas ielām

Mēs bieži veicam savas ikdienas gaitas, šiverējot pa Mazsalacas ieliņām. Bet cik bieži mēs esam ievērojuši, kā sauc šīs ielas? Tagad jums ir iespēja pārbaudīt savas zināšanas šajā jomā!

Vienādiem cipariem atbilst vienādi burti.

Atbildē sūst tabuliņu. Pareizo atbildi autori piedalīsies pārsteiguma balvas izlozē!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

K 16 A 4 L 21 Ē 13 J 23 U 11

24

4 6 18

11 8 6 19 12 19 8 4 15

10 6 4 22 10

13 11 3 4 11 25 13 23 11 2 16 3

6 10 14 15 24 10 4 21 2 23 4 15 12

14 19 19 6 27 25 21 4

4 17 20 25 3 5 6 14 4 12 11 14 14

12 2 4 4 26 12 16 4 1 2 18 11

1 2 9 4 15 15 3 10 4

5 15 2 14 15 16 6 4 15 17 4

2 10 14 1 5 5

6 7 8 2 9 11 24 2 21 4 3 25 11 6

4 6 16 18 20 5 25 25

17 7 6 18 4 17 19 2 3 14 21 14

3 5 2 25 11 15 8 21 14

4 4 24 12 5 25 11 15

15 10 15 15

2 16 19

15 10 7 6 17 4 8 24

21 4 15

15 4 21 4 20 4 15 19

15 17 26 6 4 8

15

Sagatavoja KRISTĪNE ČUKURE

Kas tas par putnu?

Pašā vēlēšanu dienā nezināma persona X ar savu tumši zilo *Golfu* bija nolēmusi gāzt ne tikai pastāvošo valdību, bet efektam pieķert klāt vēl arī šo liepiņu. Pēc aculiecinieku nostāstiem, vīrietis slaidi izņēmis pīkumu un apņēmīgi vadījis *Golfiņu* augšup pa liepiņas stumbru. Diemžēl *Golfiņam* tomēr neizdevies pierādīt savas izcilās kaķa iemaņas, gluži tāpat neveiksmi cietis eksperiments kļūt par putniņu uz zaļā zara. Tomēr pie

putnu sugas pārstāvjiem nu varam sākt pieskaitīt pašu braucamrīka šoferīti, kas kokābraukšanas rezultātā slaidi katapultējies caur mašīnas priekšējo stiklu. Tā kā pats lidojums tomēr nebijis diez ko ilgs, varam secināt, ka tāds īsts lidputns no šoferīša tomēr nav iznācis. Taču centība atmaksājas – tūlīt jau nākamajā piegājienā šoferītis, liekas, saņēmis un aizlaidies pietiekami tālu, lai policijai to nāktos meklēt vēl labu brītiņu...

«Mazsalacietis» meklē komandu

Tev ir idejas, patīk rakstīt un tu labprāt gribētu pievienoties "Mazsalacieša" radošajai komandai? Tad veidosim avīzi kopā! Sīkākai informācijai zvani: 26194374 (Ilze Mitāne) vai raksti uz e-pastu:

mazsalacietis@inbox.lv